

Sikeresen zárult a CIVAQUA-program első ütemére kiírt közbeszerzési eljárás

A Civaqua virágkocsi (Forrás: Dehir.hu)

Augusztus 31-én jelent meg a CIVAQUA-program első ütemére kiírt közbeszerzési eljárás eredménye. A nettó 11 milliárd 194 millió forint értékű beruházást az Európai Unió és a Magyar Kormány támogatásával, Debrecen városával szorosan együttműködve az Országos Vízügyi Főigazgatóság és a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság konzorciuma valósítja meg.

A kivitelező a hajdúszoboszlói Aqua-General Kft. (Részletek a 10. oldalon.) A Civaqua-program jegyében készült a Debreceni Önkormányzat támogatásával egy virágkocsi az idei Virágkarneválra, amelyet hagyományosan augusztus 20-án rendeznek a hajdú-bihari megyeszékhelyen.

Tartalomjegyzék

Hidrometeorológiai tájékoztató	3-7.
Sikeresen zárult a CIVAQUA-program első ütemére kiírt közbeszerzési eljárás	10-11.
Ágota-pusztai vízviszatartrási programja	14-20.
Akinek a horgászat már több mint hobbi	21-24.
Magyar – román interkalibrációs mérés	26.
175 éve kezdődött a Tisza szabályozása	27-29.

Kiadja a
Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság
e-mail: titkarsag@tivizig.hu

Felelős kiadó: Bara Sándor

Szerkeszti a
szerkesztőbizottság:
Kincses Dániel, Szegi Attila,
Marosi Zoárd, Bartha András

Kérem, óvja a természetet, ha nem szükséges, ne nyomtassa ki ezt a kiadványt!

Kedves Kollégák, Tisztelt Olvasók!

Csaknem ötvenéves terv valósulhat meg Debrecen térségében a következő években. Elődeink itt a vízügynél még a 70-es években tették le az alapjait a ma már mindenki által CIVAQUA-nak ismert programnak. A lényeg azonban az elmúlt évtizedekben sem változott: a Keleti-főcsatornán keresztül a Tisza vizét eljuttatni Debrecenbe.

A térségi vízpótlás igénye az elmúlt évtizedekben még tovább erősödött a klímaváltozás kedvezőtlen hatásai, az egyre szélsőségesebb időjárási körülmények miatt, ugyanakkor a megvalósítás műszaki kihívásai megmaradtak.

A Keleti-főcsatornából ugyanis gravitációsan csak nyugati irányba lehet vízleadást biztosítani, keleti irányba, Debrecen térségébe kizárólag nyomott rendszeren keresztül, szivattyú segítségével tudjuk az éltető vizet eljuttatni.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság és a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság konzorciuma, a Debreceni Önkormányzat segítségével most elérkezett a megvalósítás küszöbére. Sikeres volt a közbeszerzési eljárás, megvan a kivitelező.

A tervezés elkezdődött, tavasszal megindulhatnak a munkagépek. Első lépésként a Tócsó-ér, majd a Nagyerdő és az Erdőspusztai tározók is vízpótlási lehetőséghez jutnak, miközben terveink szerint a rendszert működtető szivattyútelep energiaigényeinek kiszolgálására egy napelem-park létesül.

A CIVAQUA program minden más feladatunk mellett kiemelt része lesz a napi munkánknak a következő években. A debreceniek számára pedig annyira fontos és régóta várt ez a beruházás, hogy ezt a munkát rendkívül nagy közérdeklődés közepette kell sikeresen megvalósítanunk.

Az utóbbi években ahhoz szoktunk hozzá, hogy a közvéleményt, a sajtót szinte kizárólag csak ár- és belvízi védekezés idején érdekelte a vízügy. Azt azonban már most tapasztaljuk, hogy a CIVAQUA ezen a téren is plusz feladatokat jelent számunkra.

Ahogy azonban eddig, ezután is állunk a kihívások elé. Munkatársainkkal közösen azon dolgozunk, hogy ez a program sikeresen megvalósuljon a debreceniek és a környékbeliek megelégedésére. Mindemellett azonban bízunk abban is, hogy a munka végén az ötlet megálmodói, vízügyes elődeink is büszkének lesznek a fejlesztésre.

Kincses Dániel

HIDROMETEOROLÓGIAI TÁJÉKOZTATÓ

Fügeérlelő nyarunk volt

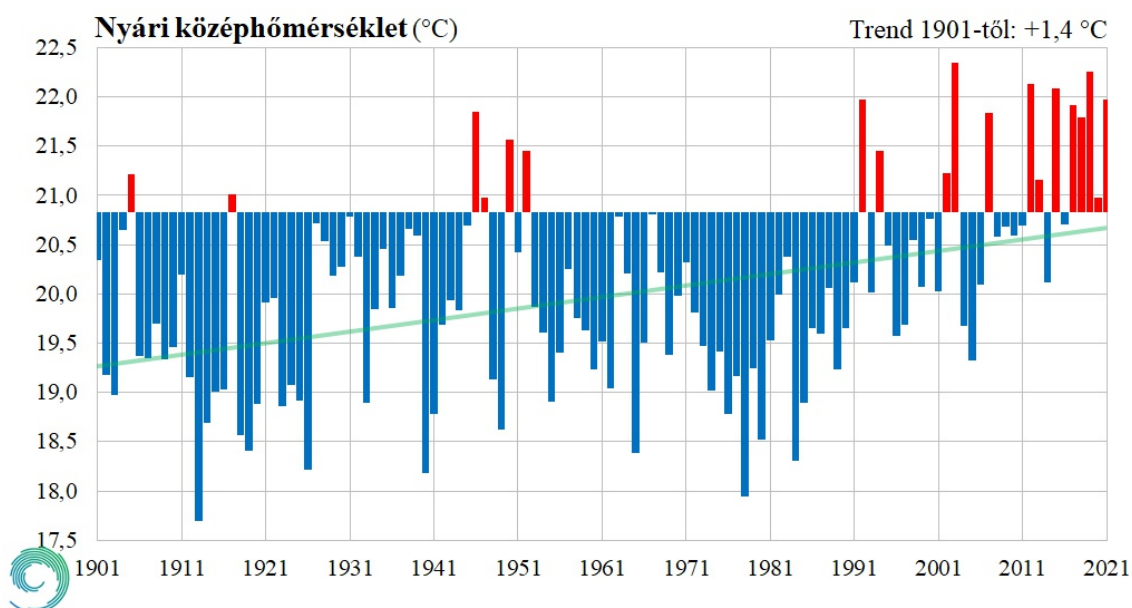
A június 1-től augusztus 31-ig tartó meteorológiai nyár idei jellemzőit vesszük sorba a Vízcseppek szokásos hidrometeorológiai rovatában. A vizsgált időszakunkban kezdődött meg csillagászati nyár is a nyári napforduló alkalmával, ami ebben az évben június 21-én 5 óra 32 perckor volt. Ilyenkor a Föld forgástengelye a legkisebb szögben hajlik el a Nap sugaraitól, s így az évben ezen a napon a leghosszabb a nappal, és legrövidebb az éjszaka. Az évszázadok során ez a nap összeforrt Szent Iván napjával, illetve éjjelével. Mára már június 24-e helyett június 20-án vagy 21-én következik be a legrövidebb éjszaka. Ennek oka a Föld forgástengelyének térbeli elmozdulása, amelynek következtében évente 24 percet tolódik a napállás maximumának időpontja.

Eseményekben dús nyár volt ez világszerte, a híradásokban számos helyről jelentettek extrém időjárási jelenségeket: megdőlt az európai melegrekord (48,8 °C-ot mértek a szicíliai Szirakúzában 2021. 08. 11-én); erdőtüzek voltak Görögországban, Törökországban, Szibériában, Kanadában; június-

ban három napig hóesés volt Mongóliában, június 24-én halálos áldozatokat követelő tornádó csapott le Csehországban; hőség volt Lappföldön, villámárvíz sújtotta Nyugat-Európát a július 13-15. közötti magas légörvények hatására.

Hazánkban az Országos Meteorológiai Szolgálat mérései alapján a 2021-es nyár az átlagnál 1,2 Celsius fokkal melegebb volt, ezzel az ötödik legmelegebb 1901 óta. A június közepétől augusztus közepéig tartó kéthavi időszakot nagyrészt hőhullámok határozták meg, míg az évszak eleje és vége a szokásosnál hűvösebb idővel telt. Az évszak középhőmérséklete országosan 22,0 °C (1991–2020-as átlag: 20,8 °C), amivel a legmelegebb nyarak közé került.

Év	Középhőmérséklet (°C)
2003.	22,4
2019.	22,3
2012.	22,2
2015.	22,1
2021.	22,0

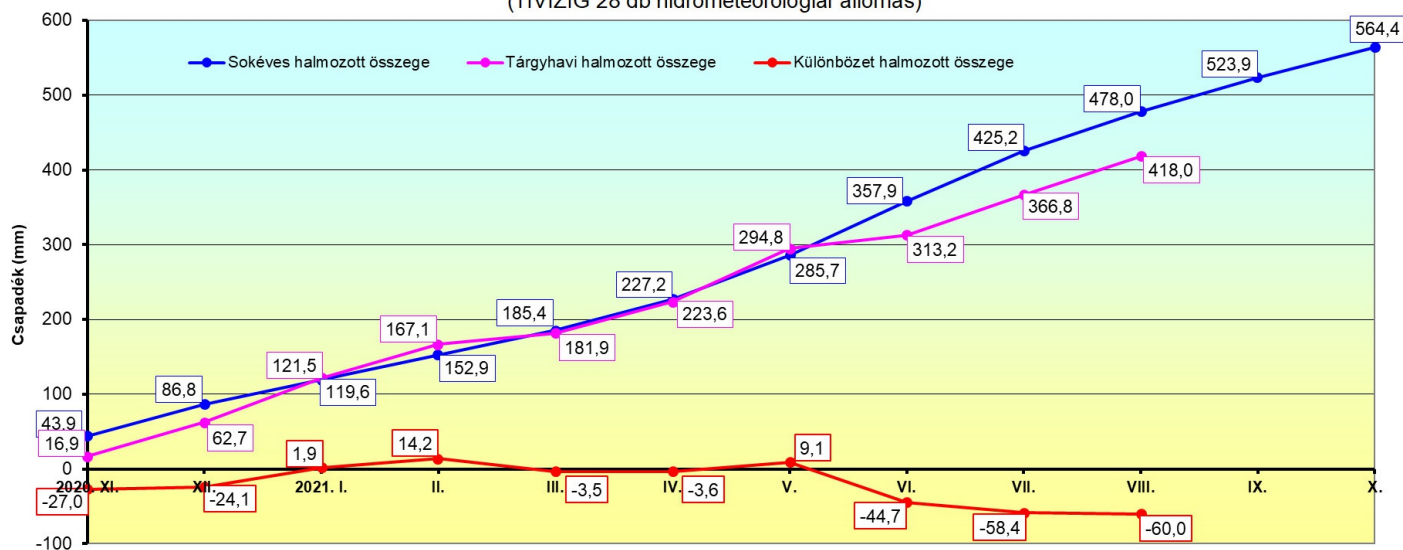
A nyári középhőmérséklet Magyarországon 1901 és 2021 között az 1991–2020-as átlaghoz képest a homogenizált, ellenőrzött, interpolált országos átlagok alapján. (Forrás: OMSZ)

HIDROMETEOROLÓGIAI TÁJÉKOZTATÓ

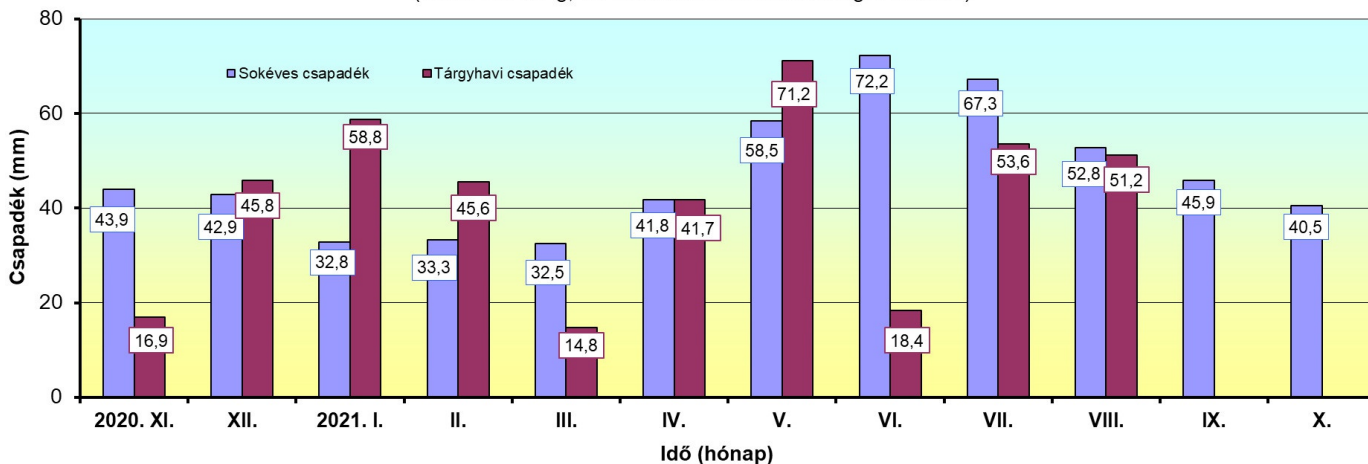
A csapadéktevékenységet áttekintve a TIVIZIG működési területén a nyári évszakra jellemző 192,3 mm értéktől jelentősen, azaz megközelítőleg egyhavi csapadékmennyiséggel elmaradó, összesen 123,2 mm eső hullott. Az eloszlása azonban nem volt egyenletes. Június országosan is a legszárazabb hónap volt az 1901. óta sorba vett adatok alapján. Országosan 16,1 mm-t,

a TIVIZIG működési területén 18,4 mm-t észleltek. A júliusi mennyiség már több volt, de még így is ötödével volt kevesebb a sokéves átlagnál, augusztus jól megközelítette a hónap normatíváját. Összességében azért elmondható, hogy az augusztus végével csapadékot tekintve a hidrológiai év 60,0 mm, a naptári év 35,9 mm, a tenyészidőszak 56,5 mm hiányt mutat.

2021-ES HIDROLÓGIAI ÉV - HAVI CSAPADÉKÖSSZEGET HALMOZOTT ÖSSZEGET
(TIVIZIG 28 db hidrometeorológiai állomás)

2021-ES HIDROLÓGIAI ÉV HAVI CSAPADÉKÉRTÉKEI
(2021. VIII. 31-ig, TIVIZIG 28 db hidrometeorológiai állomás)

HIDROMETEOROLÓGIAI TÁJÉKOZTATÓ

A hosszú hideg és esős tavaszt követően tartósan a másik végletbe esett hazánk időjárása. Június közepétől augusztus közepéig folyamatosan meleg idő volt, kevés csapadékkal. A hóhullámok miatt többször hirdették másod- vagy harmadfokú hőségriadót az országos tisztifőorvos: június 19-25., 28-30., július 7-9., 13-15., július 26. – augusztus 1., végül augusztus 14-16. A forró időszakot többször szakította meg helyenként zápor, zivatar, szórványosan jégeső és felhőszakadás. (Például Debrecenben is június 26-án és július 15-én is nagy károkat okozó jégeső vonult végig.)

A meteorológiában jelentősnek mondott 10 mm-t meghaladó, lefolyást képző csapadékok 2021. meteorológiai nyarán így alakultak:

2021. nyár	
Időpont	Területi átlag
július 2.	11,7 mm
július 15.	12,7 mm
augusztus 23.	10,0 mm

A nyár jellemzéséhez a TIVIZIG területén a címben sejtetett hőmérsékleti adatok sem maradhatnak ki. Június és július hónapban a középhőmérsékletek átlaga jelentősen meghaladta, míg augusztusban megközelítette a sokéves átlagot. Még a napfényes órák száma is mindegyik nyári hónapban jóval meghaladta az évszakos jellemzőket.

A hosszan tartó meleg időjárás során több esetben is a napi melegrekordok megdőltek. Példaként kiemelhető: június 23-án Berettyóújfalu és Dombegyház 37,8 °C-kal döntötte meg az adott nap abszolút észlelési rekordját, a 2002-es soproni 37,7 °C-ot.

A korábbi évek szeszélyes tavaszai alapján a szélső hőmérsékletek jellemzésére már többféle, a meteorológiában szokásos mértéket (pl. fagyos napok száma) lehet felhasználnunk. A TIVIZIG hat hidrometeorológiai állomásának megfigyelései alapján a küszöbértékek átlaga az alábbiak szerint alakult.

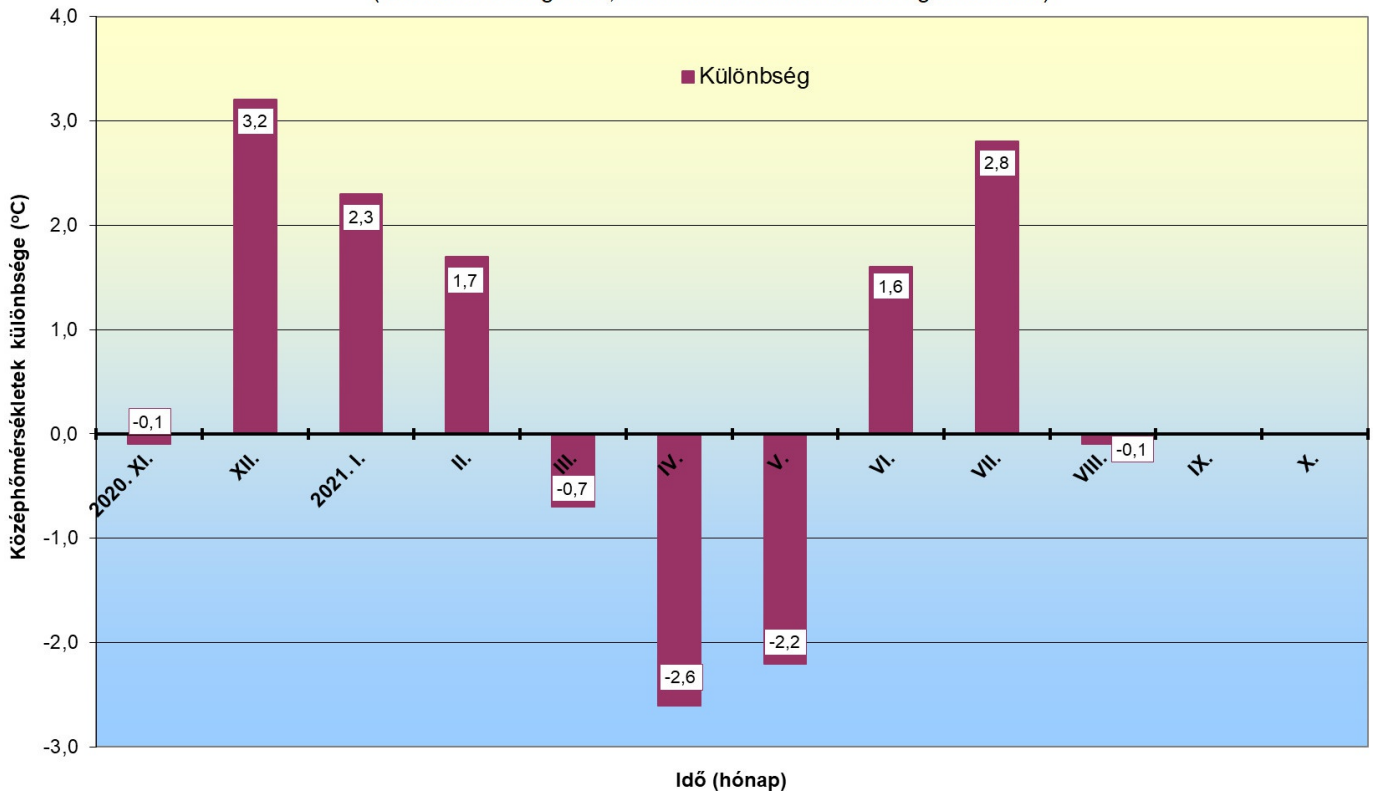
	VI.	VII.	VIII.
Nyári nap ($t_{\max} \geq 25 \text{ °C}$)	25	30	23
Hőség nap ($t_{\max} \geq 30 \text{ °C}$)	13	22	12
Forró nap ($t_{\max} \geq 35 \text{ °C}$)	4	5	3

Zivatarfelhő Tiszacsege fölött 2021. augusztus 1-én (Forrás: Időkép)

HIDROMETEOROLÓGIAI TÁJÉKOZTATÓ

HAVI KÖZÉPHŐMÉRSÉKLETEK TERÜLETI ÁTLAGÁNAK ELTÉRÉSE A SOKÉVES ÁTLAGTÓL (2021-es hidrológiai év, TIVIZIG 6 db hidrometeorológiai állomás)

A TIVIZIG működési területén már 9 db aszálymonitoring állomás üzemel, mivel a legújabbat szeptember 3-án helyezték üzembe Görbeházán. Az adataikból számított meteorológiai aszályindex (HDI_0) a működési területünkön változatos képet mutat a területi elhelyezkedésnek megfelelően.

A legkevésbé aszályos helyzet a Borsodi ártér (001332 Egyek) és a Dél-Nyírség (001333 Nyírmártonfalva) kistáját jellemezte. Rendkívül aszályos helyzet alakult ki a Bihari sík (180543 Mezősas, Nagy-Heréskert) kistájon. A működési területünk nagyobb részét jól mutatja be a mellékelt ábra, mely a fokozatosan kialakuló aszályos vízháztartási helyzetet és a zivatarhullámok érkezésével a vízhiányos időszakok átmeneti enyhülését is ábrázolja.

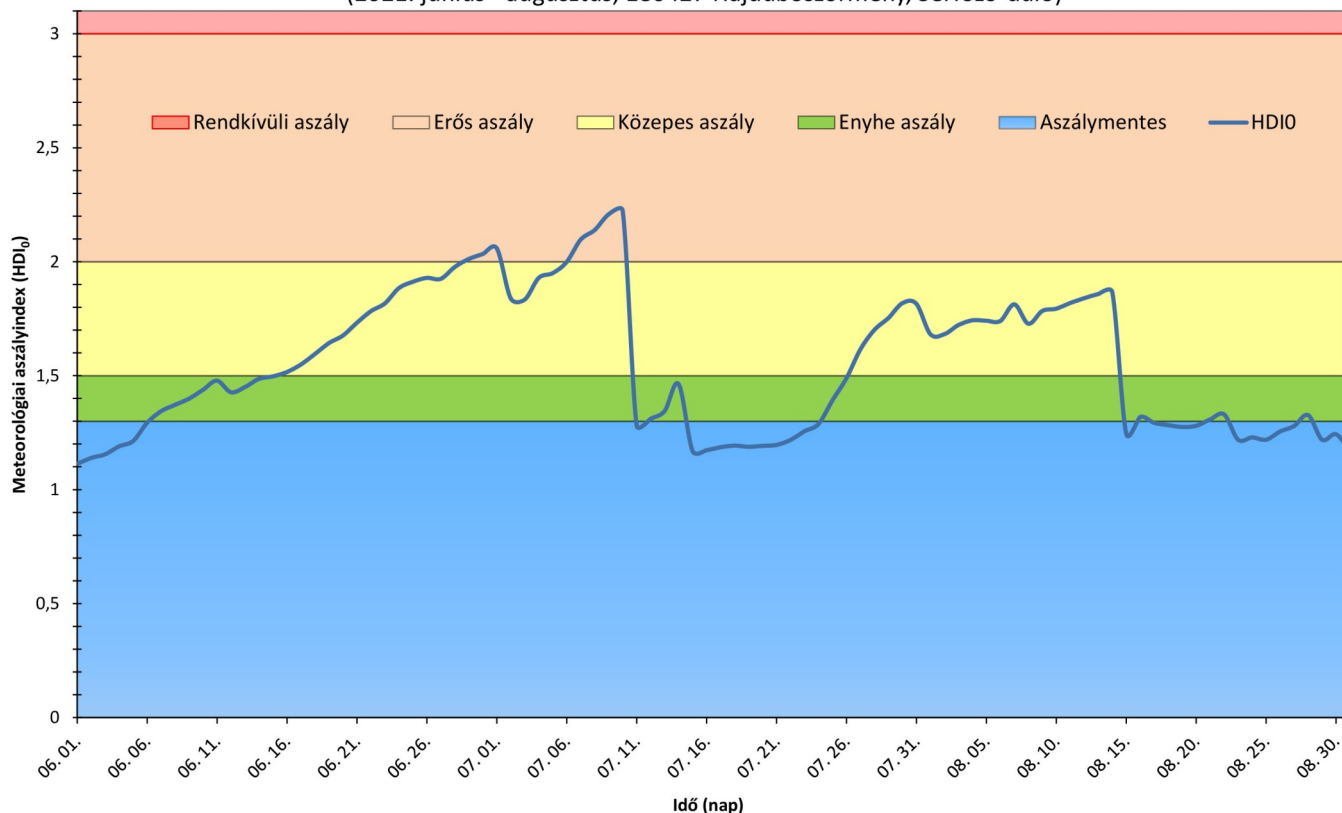
Ebben az évben is szükséges volt a tartósan vízhiányos időszak meghirdetésére, melynek joghatással járó kezdőidőpontjaként 2021. július 1-et jelölt meg a belügyminiszter közleményében. (Megjelent: Hivatalos Értesítő 2021/33. szám.) Az öntözési célú vízigények is jelentősen megnöttek. (Bővebben a következő cikkben.)

A cikkünk elején felsorolt az emberi életminőséget jelentősen befolyásoló szélsőséges időjárási eseményektől térségünket még idén is megkímélték a földrajzi adottságaink és a légköri folyamatok, ezekről leginkább csak a hírekből értesülhettünk. Az időjárás-változás megtapasztalható mozzanatairól a Vízcseppek korábbi számaiban már többször esett szó.

HIDROMETEOROLÓGIAI TÁJÉKOZTATÓ

Meteorológiai aszályindex (HDI₀) alakulása a Hajdúhát kistájon

(2021. június - augusztus, 180427 Hajdúböszörmény, Serfőző-dűlő)

Füge érés közben

Újabb adalékként hozzátehetjük, hogy a mediterrán vidékek gyümölcse, a füge napjainkban már hazánkban is bőséggel és biztonságosan beérik, s az utóbbi teleken a fagyvédelméről sem kellett gondoskodni. Idén a hosszú meleg nyár kedvezett az aratásnak és a magas cukortartalmú zöldségek és gyümölcsök (görögdinnye, sárgadinnye, szilva, szőlő, füge) fejlődésének, érésének. Bőséges őszi szüretet, gazdag must- és bortermést vetítve előre.

Marosi Zoárd

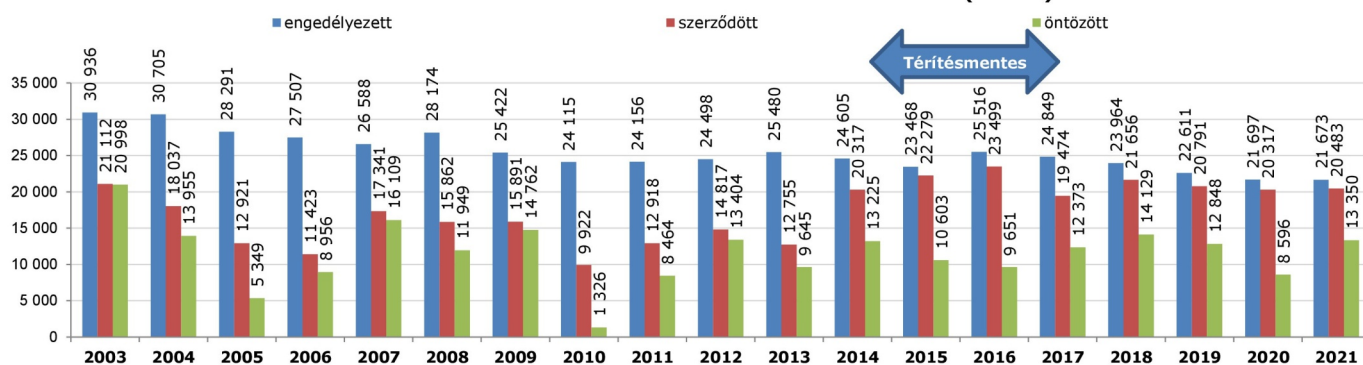
Jelentősen megnőtt idén a felhasznált öntözővíz mennyisége

Ahogy a hidrometeorológiai összefoglalónkban is olvashatták, kedvezőtlenül alakultak a hőmérsékleti és csapadékviszonyok a TIVIZIG működési területén ezen a nyáron. Ennek megfelelően a mezőgazdasági vízigények is megemelkedtek: míg 2020-ban összesen 8 596 hektáron öntöztek a gazdálkodók igazgatóságunk területén, addig ebben az évben már szeptember 1-éig elérte a 13 350 hektárt az öntözött területek nagysága. Ráadásul, elsősorban a csemegekukorica és a káposzta miatt még ezekben a napokban is számottevő mennyiségben öntöznek a mezőgazdasági termelők terüle-

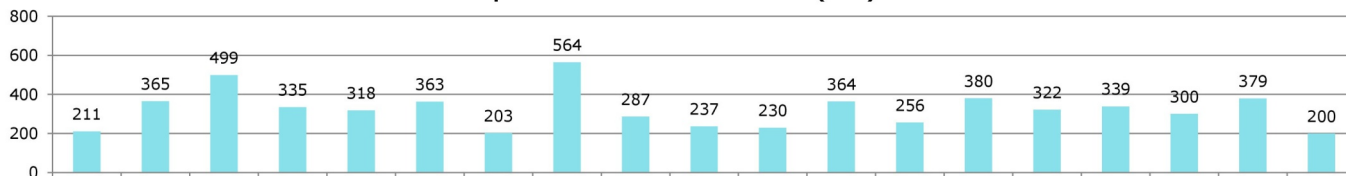
tükön. A szeptember 1-éig öntözési célra felhasznált víz mennyisége meghaladta a 9 millió 400 ezer köbmétert igazgatóságunk területén, szemben a 2020. évi 5 millió 690 ezer köbméterrel.

A júniusi száraz, meleg időjárás következtében a belügyminiszter 2021. július 1. kezdődőponttal kihirdette a tartósan vízhiányos időszakot. (Hivatalos Értesítő 2021/33. szám) Ilyenkor a vízhasználó előzetes bejelentése alapján, vízjogi engedély nélkül, egy alkalommal, rendkívüli öntözési célú vízhasználat lehetséges. A felszíni vízből közvetlenül, ideiglenes szivattyúállással, legfel-

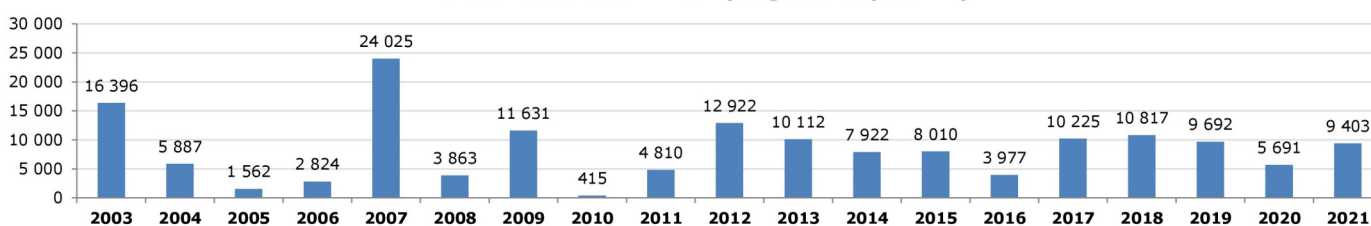
Öntözött területek a TIVIZIG működési területén (hektár)

Csapadék március 1 - október 31 (mm)

Felhasznált öntözővíz mennyiség évente (ezer m³)

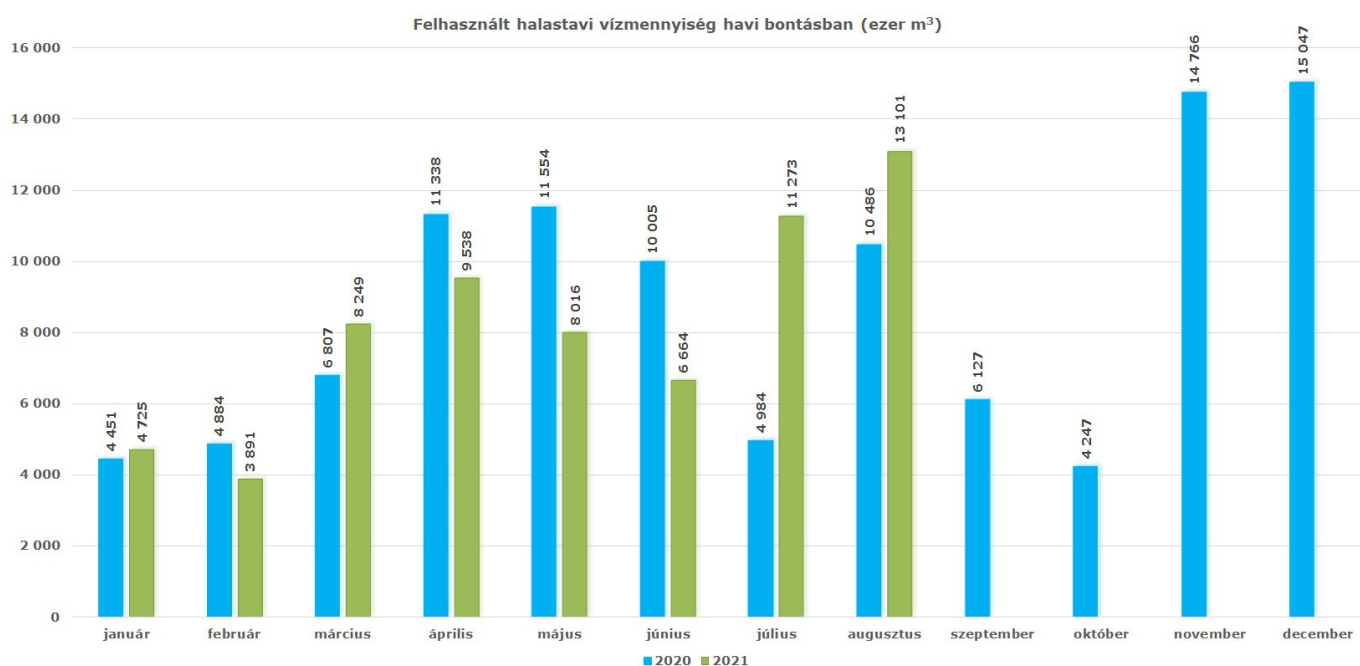
Adatok 2021. 09. 01-ig

Jelentősen megnőtt idén a felhasznált öntözővíz mennyisége

jobb 120 mm/hektár (1200 köbméter/hektár) vízmennyiség 100 hektár nagyságot meg nem haladó területre öntözési célból, megszakítás nélkül legfeljebb egy hónap időtartamig történő kijuttatása jelenti ezt a vízhasználatot. Ez idáig 41 db rendkívüli öntözési célú vízhasználati kérelem érkezett igazgatóságunkhoz. A rendkívüli öntözés azonban eddig csak 20 esetben történt meg, összességében 437 hektáron.

A mezőgazdasági célú vízszolgáltatásban jelentős mennyiséget jelentenek a halastavi vízigények. A TIVIZIG területén mintegy 6 500 hektár vízfelületű tógazdaság található. Júliusban és augusztusban nagymértékben megnőtt a vízfelhasználásuk 2020-hoz képest, elsősorban a kedvezőtlen időjárási körülmények miatt előálló nagyobb párolgási veszteség pótlása, illetve a víz oxigéntartalmának javítása miatt.

2021. évi rendkívüli öntözési célú vízhasználat				
	Kérelem (db)	Terület (ha)	Lekötött vízmennyiség (m ³)	Kiszolgált vízmennyiség (m ³)
Kiadott vagyonkezelői hozzájárulások adatai:	41	1 005	889 266	-
Szerződéses adatok:	21	478	459 119	-
Tényleges vízhasználat adatai:	20	437	411 119	256 859

Adatok 2021. 09. 01-ig

VÍZ-ÜGYÜNK

Sikeresen zárult a CIVAQUA-program első ütemére kiírt közbeszerzési eljárás

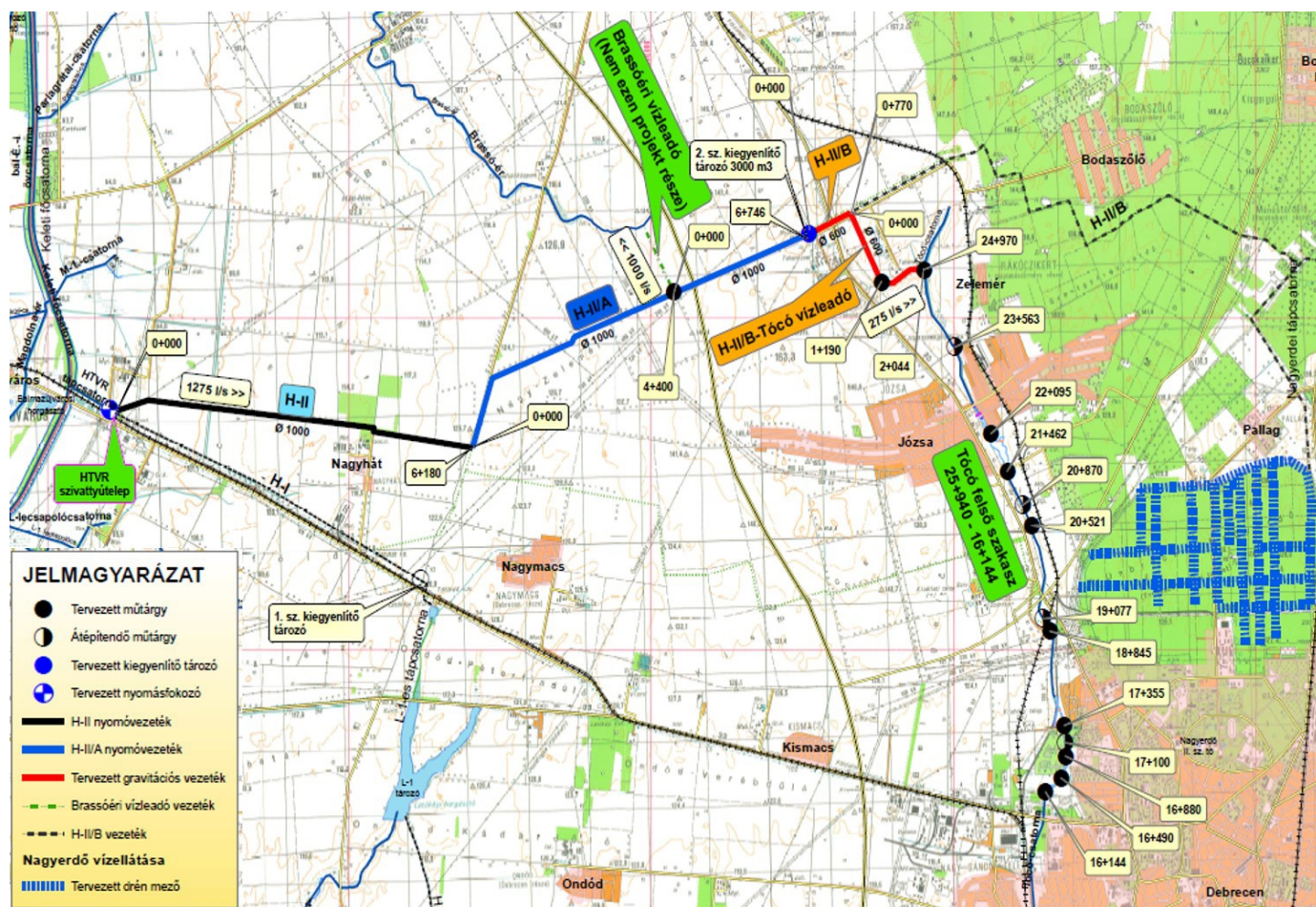

Augusztus 31-én jelent meg a CIVAQUA-program első ütemére kiírt közbeszerzési eljárás eredménye. Erről tartott közös sajtótájékoztatót 2021. szeptember 7-én Papp László, Debrecen polgármestere; Kósa Lajos országgyűlési képviselő és Bara Sándor, a TIVIZIG igazgatója.

Nagy örömmel tölt el, hogy sikeresen zárult a CIVAQUA-program első ütemére kiírt közbeszerzési eljárás. A nettó 11 milliárd 194 millió forint értékű beruházás munkálatai a Magyar Kormány támogatásával – Debrecen városának és az Országos Vízügyi Főigazgatóságnak az összefogásával – valósulnak meg – jelentette be Kósa Lajos. Az országgyűlési képviselő hozzátette: a CIVAQUA-programnak köszönhetően Debrecen egy az 1970-es évek óta fennálló fontos környezetvédelmi kérdésre ad most választ, és váltja valóra a terveket. A nyertes kivitelező a hajdúszoboszlói székhelyű Aqua-General Kft.

Bara Sándor a TIVIZIG igazgatója a projekt során megvalósuló fejlesztéseket ismertette: a HTVR szivattyútelepen beépítenek egy új, 1,5 m³/s szivattyút, amely a Keleti-főcsatorna vizét egy újonnan megépülő 13 km hosszú, egy méter átmérőjű csővezetéken keresztül juttatja el Balmazújváros térségéből Debrecen-Józsa északi részére, a 35-ös főút közelébe (eközben a terepviszonyok 92 mBf magasságból 154 mBf magasságba emelkednek). A térség legmagasabb pontján megépül egy háromezer köbméteres ki-egyenlítő tározó, innen először egy 60 cm átmérőjű csővezetéken, majd nyílt mederben, gravitációsan jut el a víz a Tócióba. A vízfolyáson a mederrendezés mellett összesen 14 műtárgy épül újonnan, illetve újul meg, valamint a Vezért utca térségében egy 1,6 hektár területű, 23 ezer m³ kapacitású tározó létesül. A Tóció-érbe másodpercenként 275 liter vizet lehet juttatni a fejlesztés

VÍZ-ÜGYÜNK

tést követően, ami a Tócsa élővilágának elegendő, ugyanakkor nem jelent jelentős terhelést a rendszer alsóbb szakaszain – hangsúlyozta az igazgató. A kivitelező a kiírásnak megfelelően a kivitelei tervek elkészítésével kezdi meg a munkát, a konkrét kivitelezési munkák várhatóan 2022 márciusában indulnak. A tervezett befejezési határidő 2023 szeptembere.

Papp László polgármester a sajtótájékoztatón kiemelte: Debrecen számára a CIVAQUA az évszázad vízgazdálkodási prog-

ramja, amely új dimenziókat nyit a város számára. A következő száz esztendőben a vízhez való hozzáférés ugyanis az egyik legfontosabb kérdés lesz, amelyre megfelelő választ jelent a CIVAQUA program. Papp László hangsúlyozta, javában zajlik a program második ütemének előkészítése. Ennek során a Nagyerdőbe, később pedig a város keleti részén lévő jóléti tavakhoz jut majd el a víz. A CIVAQUA-nak köszönhetően növelni lehet az erdősített területek nagyságát, így csökkenhet a szálló por mennyisége is.

HÍREK

Elismerések munkatársainknak

A Nemzetközi Duna Nap alkalmából, magas színvonalú munkájának, példamutató munkahelyi magatartásának elismerésül főigazgatói dicsérő oklevelet adományozott **Radácsi Gábor** szakaszmérnök-helyettes (Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság Hajdúszoboszlói Szakaszmérnökség) számára Láng István az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatója. Az elismerést 2021. június 29-én adta át főigazgató úr Budapesten.

Nemzeti ünnepünk, augusztus 20. alkalmából, példamutató vízügyi szolgálatának és kiemelkedő szakmai tevékenységének elismerésül óra emléktárgyat kapott **Kiss Csaba** szerelőipari szakmunkás (Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság Polgári Szakaszmérnökség). Az elismerést augusztus 18-án adta át Láng István az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatója Budapesten.

Fényképek OVF – Romet Róbert

Vízrajzi Minőségirányítási Rendszer 2021. évi audit

A TIVIZIG Vízrajzi és Adattári Osztályán a vízrajzi törzsállomások észlelésére és adatkezelésére bevezet ISO 9001 Minőségirányítási Rendszer 2021. évi tanúsító auditjára június 3-4-én került sor.

Az először 2005-ben bevezetett, az ISO 9001 szabványra épülő Vízrajzi Minőségirányítási Rendszer auditja évente megtörténik. Finanszírozási problémák miatt 2011-13 között az auditok elmaradtak, de 2014. december 1-től újra érvényes a Minőségirányítási Rendszer. A vízrajzi munkavégzés egyébiránt a minőségirányítási rendszer felülvizsgálata idején is a szabványnak megfelelően történt.

A 2021. évi auditra a felkészülés a szakaszmérnökségekkel közösen történt. Az audit a 2020. évi audithoz hasonlóan távoli munkavégzéssel valósult meg. Ez azt jelenti, hogy az auditorok nem jelentek meg személyesen az igazgatóságon, hanem a szükséges dokumentumokat távoli hozzáféréssel ellenőrizték, míg a szükséges konzultációkat online formában végeztük.

Az audit során az auditor csak kisebb észrevételeket, megjegyzéseket tett, így a 2021. évi felülvizsgálati audit sikeresen zárult, a tanúsítás a vízrajzi tevékenységre további egy évre érvényes.

HÍREK

Tizenkét állomással bővül a vízügyi szolgálat aszálymonitoring hálózata

Ebben az évben is továbbfejlesztette saját hidrometeorológiai mérőhálózatát a vízügyi ágazat. A beruházási folyamat még tavasszal indult meg az OVF koordinálásában.

A hálózatépítési szempontok figyelembevételével a tizenkét új állomás az országban Fényeslitke, Görbeháza, Jakabszállás, Kőszegdoroszló, Látrány, Mencshely, Püski, Röske, Sarkad, Szilvásvárad, Szolnok és Sződ településeken épült meg.

A 2016-ban elindított Operatív Aszály- és Vízhánykezelő Rendszer így már 112 db állomással üzemel. A 2021. szeptember 3-án beüzemelt új műszerkerttel együtt a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság működési területén immár 9 db aszálymonitoring állomás üzemel: Egyek, Görbeháza, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Létavértes, Mezősas, Nádudvar, Nyírmártonfalva és Tiszaeszlár külterületén. Az aszálymonitoring állomásokon távjelzős műszerek segítségével klímaelemeket és talajadatokat mérünk.

Különösen utóbbi kiemelten fontos a talaj vízháztartási helyzetének meghatározása szempontjából. Az állomások adatai bárki számára ingyenesen elérhetőek az alábbi internetes honlapokon:

<http://aszalymonitoring.vizugy.hu/>

<https://vizhiany.vizugy.hu/>

Állati tetemeket kellett eltávolítani a Keleti-főcsatornából

Két sertés és egy juh tetemét kellett munkatársainknak eltávolítaniuk augusztus 23-án a Keleti-főcsatorna Korpád-éri szakaszáról. Az állatokat valószínűleg már élettelenül dobták ismeretlenek a csatornába, hogy megszabaduljanak a tetemektől. Azonosító jelet egyik állaton sem találtunk. A tetemeket a Hajdúszoboszlói Önkormányzat szakembere szállította el. Ezen a nyáron nem ez volt az első eset, hogy ismeretlenek állati tetemet helyeztek el a Hajdúszoboszlói Szakasz mérnökség területén: május végén a Hozmánvölgyi II/A csatornába dobtak be egy minden bizonnyal már elhullott tehenet. A rendőrségi feljelentést megtettük.

VÍZTUDOMÁNY

Ágota-pusztta vízvisszatartási programja

Bevezetés

„A korábbi évek vízgazdálkodási gyakorlataból adódó körülmények, a megváltozott és folyamatosan változó klimatikus viszonyok és a területhasználat folyamatos változása miatt a természetvédelmi szempontból értékes és vízháztartási szempontból érzékeny gyepterületek kezelése, fenntartása számos kihívás elé állítja a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban HNPI) szakembereit is. Fontos megjegyezni, hogy jelenleg a természetes/féltermészetes gyepek a klímaváltozás és a változó területhasználat által leginkább veszélyeztetett élőhelyek közé tartoznak világszerte. A legtöbb ilyen élőhely vízháztartásának javítása azonban nem vagy nem teljes mértékben oldható meg a vízügyi kezelő közreműködése nélkül.”

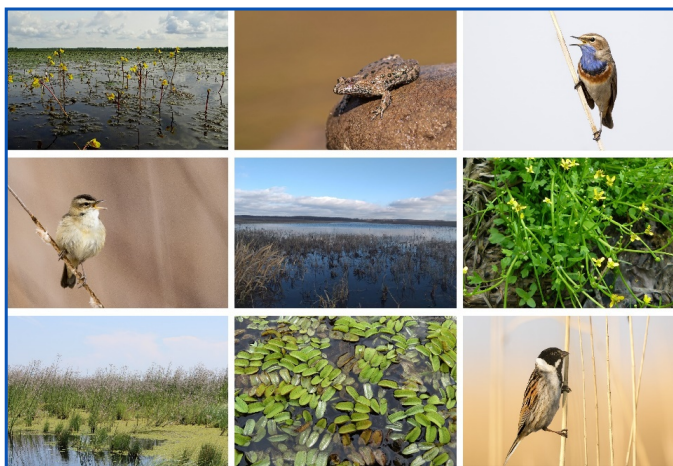
A fenti sorok a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság honlapján „Vízvisszatartás és vízkormányzás Ágota-pusztán” címmel 2021.02.04-én közzétett cikk bevezető gondolatai. A HNPI munkatársai első alkalommal 2018. januárjában keresték fel igazgatóságunkat, azzal a céllal, hogy ismertessék

a Püspökladánytól észak-nyugatra található, eredendően mélyfekvésű, vízjárta területek vonatkozásában megfogalmazódott természetvédelmi célú vízvisszatartási elképzelést. Mintegy három évvel később a HNPI a program keretében megvalósuló, mindkét fél számára kedvező eredményeket hozó, első természetvédelmi célú vízkormányzás sikerességéről számolhatott be.

Területismertetés – vízügytörténeti kitekintés

Ágota-pusztán, a Hortobágy legdélebbi pusztarészén természetvédelmi szempontból hosszú ideje gondot okoz az élőhelyek szárazodása. A terület jelentős része egykor, a Nagy-Sárrét részeként, vízjárta terület volt, azaz jellemzően mocsarak, mocsárterek, folyók holtmedrei és más vizes élőhelyek, valamint az ezeket összekötő vízfolyások, úgynevezett erek voltak megtalálhatóak a területen.

Az északi oldalon, a nádudvari határból kanyarog elő a Hortobágy folyó, amely az Ágota-halomnál, Ágota-pusztta peremén éri el Karcag, egyben a Nagykunság határát. Ma már ásott mederben folyik, de eme új medrének elkészülte előtt, még jócskán bekalandozta a ladányi és a karcagi határt. Ágotánál, nem messze a híd alatt bal felé, püspökladányi földre fordult. Tekintélyes kanyart tett Ágota-pusztta belsejében egészen a Révhalomig, azon kicsivel túl jobbra (nyugat felé) fordult és a Hídláb-sziget táján, a Bengecseg-halom magasságában a Tolvajos szigetei között karcagi területre ért. Innentől kezdve látszólag elveszett a mocsarakban, ám igazából sekély mederben, szélesen elterülő ártértől kísérve folyt tovább és megszorodva a beleömlő Kis és Nagy Zádor érrel, vízzel töltötte meg Apavára környékét. (Elek, 2009)

Vizes élőhelyek védett természeti értékei
(forrás: HNPI)

VÍZTUDOMÁNY

Karcagról Debrecenbe Ágotán, Nádudvaron és Hajdúszoboszlón lehetett eljutni. Az országút tehát Püspökladányt és Kabát nem érintette. Vásárhelyi Pál, aki 1844-ben már a Tisza szabályozásával foglalkozott, a folyó kiszakadásairól így ír: „*a Tisza alacsonyabb partjai számos kitörésein a vízár jobbról a Takta közét, balról pedig Szabolcsban Dob, Nánás, Újváros, Debrecen, hajdúvárosok, a Kunság stb. szép és termékeny határainak nagyobb részét önti el. Ezek a kiöntések a horti pusztán rendesebb medrű és Hortobágy nevű folyóvá alakulnak, mely folyó Püspökladány a Karcag fölött a berettyói sárrétbe vész el*”.

A településnek a területéről igen sok térképet készítettek, mert a medrét állandóan változtató Hortobágy bizonytalanná tette a birtokviszonyokat. (Dunka et al., 2003)

Számos irodalmi forrás igazolja, hogy a belvízmentesítést megelőző időkben a helyi lakosság a rendszeresen vízjárta területeket gyakorlatilag teljes kiszolgáltatottságban és bizonytalanságban próbálta művelés alá vonni.

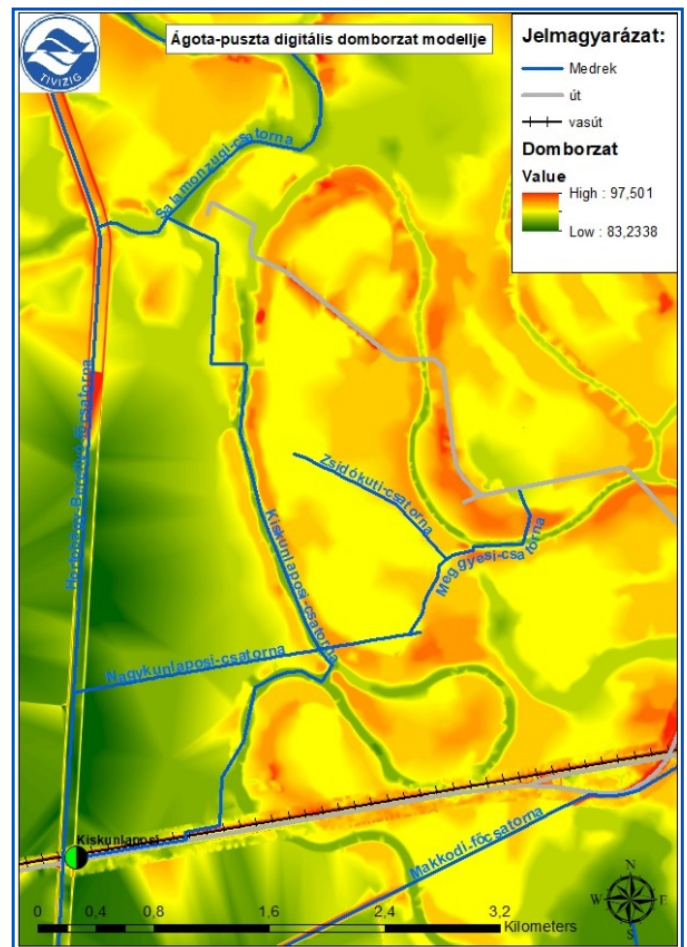
Erre igen jó példa Kecskés Gyula *Püspökladány története helyneveiben* című, 1974-ben megjelent írása, mely szerint a Ladány területén birtokos vallásalapítványi uradalom részéről tett jelentésben az állt, hogy - miután Agota-pusztát és a Karcaggal szomszédos területeket minden évben elöntötte a Hortobágy árja, - annak „...igen lassú, legálábbis 3 holnapig tartó apadása, s nagy részben megmaradva, holt vizével tavakat képezvén, minden gazdasági ág gyakorlatát lehetetlenné tette.” 1844-ben Péter Imre kerületi mérnök kidolgozta a Hortobágy szabályozásának terveit. A kivitelezés azonban tovább késett. Eközben egy 1845-ben készült jelentés szerint Madarason 5.000, Ladányban 28.700, Ecsegen 24.000, Bucsán 23.100, Szerepen 16.000, Karcagon 8-10 ezer holdat öntött el a Hortobágy. (Elek, 2009) (1 hold = 0,5755 hektár)

1865-re a Hortobágy-Berettyó völgyében az árterületet mentesítették az árvizektől. A belvizek a területen az árvizekhez hasonló veszélyt jelentettek. Például az emlékezetes 1888-as nagy árvíz a Hortobágy medencében 87 000 ha-t öntött el, de ennek kiterjedése nem sokkal volt nagyobb az 1879-es belvíznél, amikor több mint 59 000 ha-t borított a víz. A birtokosok számára egyformán rossz volt, ha a földjüket az árvíz, vagy pedig a belvíz lepte el.

1878-ban, Karcag székhellyel megalakult a "Hortobágy-Berettyóvidéki belvizeket szabályozó társulat". A társulatnak nem volt olyan belvízveszélyes területe, amely a Berettyó-, az Ivánfenéki, a Mezőtúr-Mesterszállási-, a Középtiszai- vagy az Alsószabolcsi társulatnak ne lett volna egyúttal ártere is. Erre, valamint a munkák megvalósításával járó egyéb nehézségekre tekintettel az érdekeltek kívánságával összhangban az új társulat kormánybiztos irányításával folytatta tevékenységét. A kiviteli tervek 1879-re elkészültek, és 1881-ben a karcagi határtól a Körösig megkezdték egy csatorna építését. Mivel a csatorna megléte a Berettyó társulatnak is érdeke volt, megállapodtak, hogy a költségek 2/5-öd részét Borzig a Berettyó társulat viseli. Borztól a csatornát Ágotáig ásták ki, innen már a Hortobágnak kiépített medre volt. A belvizeknek a Hortobágy-Berettyó főcsatornába történő bevezetése érdekében 28 db változó keresztmetszetű beton- és 3 db vascsőzsilipet építettek be. A csak gravitációs belvízbeeresztést lehetővé tevő zsilipek biztonsági kockázatot jelentettek a töltések védelmi rendszerében, ezért ezek egy részét fokozatosan szivattyútelepekkel egészítették, ill. cserélték ki. Már benzin üzemmóddal és 0,15 m³/s teljesítménnyel épült 1916-ban Püspökladánynál a Kiskunlaposi szivattyútelep. (Dunka et al., 2003)

VÍZTUDOMÁNY

Az egykor természetes módon kialakult vizes élőhelyekkel tarkított pusztai tájat formáló vi-zek levonulási útjának nyomai, a hajdani mederkanyarulatok a rendelkezésre álló légi fotók és a digitális domborzatmodell felhasználásával készített alábbi helyszínrajzokon is jól lát-hatók.

Együtműködési megállapodás

Igazgatóságunk alapvetően nem emelt ki-fogást a HNPI által 2018. évben felvázolt elképzeléssel szemben, ugyanakkor – első lépésben – az együtműködés gyakorlati megvalósításával és annak részleteivel kap-csolatban további helyszíni egyeztetést kez-deményeztünk.

A vizes élőhelyek kialakítása kapcsán érin-tett az igazgatóságunk vagyonkezelésében lévő Salamonzugai csatorna, Kiskunlaposi

csatorna, Nagykunlaposi csatorna valamint a Meggyesi csatorna, melyeket a Kormányhi-vataltól illetve a Hamvas-Sárréti Vízgazdál-kodási Társulattól vettünk vagyonkezelésbe 2014-ben. A vagyonátadást követően az üzemeltetési engedélyek átírása is megtör-tént a TIVIZIG nevére. Emellett minden érintett, TIVIZIG vagyonkezelésében levő ingatlan szerepel „az európai közösségi je-lentőségű természetvédelmi rendeltetésű

VÍZTUDOMÁNY

*Helyszíni szemle a Kiskunlaposi-csatorna
1+200 szelvényében 2018.09.06.*

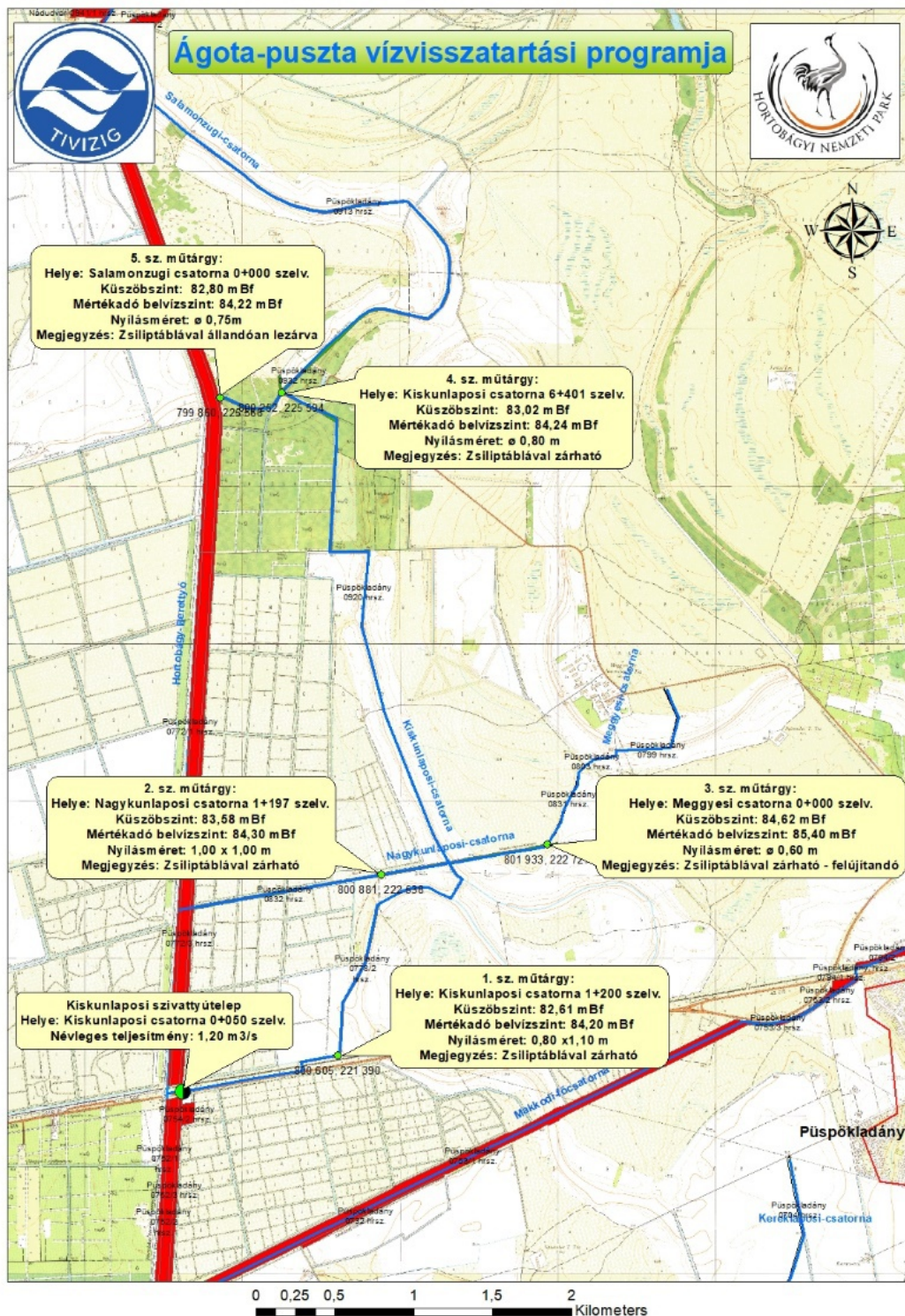
területekkel érintett földrészletekről szóló, 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletben, így a Natura 2000 jogi jelleg bejegyzést is tartalmazza az ingatlan-nyilvántartás.

A helyszíni bejárások során többek között meghatározásra kerültek azok belvízvédelmi szempontú peremfeltételek, melyeknek deklarálása a megállapodás megkötéséhez elengedhetetlenek voltak. Ezen túlmenően a résztvevők műtárgyanként rögzítették a főbb műszaki paramétereket, továbbá szükség esetén ellenőrző mérésekre is sor került.

A tervezett vízviszatartás az állami tulajdonban lévő területek mellett érint egyes, Püspökladány település Önkormányzata tulajdonában lévő ingatlanokat (többnyire mellékutak, földutak és kisebb csatornák) is. Az önkormányzat a HNPI korábbi megkeresésre válaszolva ugyancsak nem emelt kifogást a megvalósítani kívánt vízviszatartással szemben.

Igazgatóságunk és a HNPI a programra vonatkozóan 2019. február 20-i dátummal együttműködési megállapodást kötött, melyben – első lépésként – meghatározásra került egy 5 éves időszak, ami gyakorlatilag a hosszabb távú vízviszatartás próbaüzemének tekinthető. A megállapodás, valamint annak mellékletét képező üzemeltetési szabályzat többek között meghatározza a kiindulási üzemállapot megteremtésének alapvető feladatait, a természet közeli állapotok elérését szolgáló üzemeltetés kapcsán megfogalmazott vízrendezési szempontokat, a felek által elvégzendő üzemeltetési feladatokat, rögzíti az érintett műtárgyakat és azok paramétereit, illetve az előírt vízszinteket és az azoktól történő eltérés módját, továbbá a belvízvédekezés idején esedékes üzemeltetési rendet. Számos jogi és műszaki kérdés kielemezésére illetve részbeni tisztázására volt szükség ahhoz, hogy a két szervezet között létrejöhessen a fentiekben ismertetett megállapodás – mint például, hogy az adott műtárgynál tapasztalt vízszint mely és mekkora területrészekre van hatással, milyen módon történik a tervezett vízviszatartás gyakorlati megvalósítása, és hogy milyen feladatai keletkeznek az érintetteknek a tervezett vízviszatartás megvalósítása során? Kérdéses volt továbbá, hogy mi az a minimális, a műtárgyanként mérhető vízszint, amely megvalósítja a megfogalmazott természetvédelmi célokat, de nem veszélyezteti sem az árvíz-, sem a belvízbiztonságot, továbbá nem teszi szükségessé, hogy havária helyzetben a TIVIZIG által üzemeltetett, a területről délebbre található szivattyútelep kapacitását növelni kelljen? És nem utolsósorban fontos kérdés, hogy az érintettek milyen státuszban vesznek részt a tervezett vízviszatartás hosszú távú gyakorlati megvalósításában?

VÍZTUDOMÁNY

„Ágota-pusztai vízvisszatartási programja” című helyszínrajz
 - az együttműködési megállapodás melléklete

VÍZTUDOMÁNY

A megállapodás keretében rögzítésre került többek között, hogy a műtárgyak működését mindenképpen össze kell hangolni, mellyel extrém csapadékos körülmények között a terület tározási kapacitása – a Kiskunlaposi szivattyútelep 1,20 m³/s teljesítményének és üzemeltetésének figyelembe vételével – kiaknázható. Belvizes időszakban szükség lehet a vízvisszatartással érintett területek „előürítésére”. Az előürítés során – a terület déli részén húzódó 100-as vasút és 4. sz. főút védelme érdekében – a 2. 3. és 4. jelű műtárgyakon egy időben átengedett víz mennyisége együttesen nem haladhatja meg az 0,80 m³/s-ot. Az 1. jelű műtárgyon átengedett víz mennyisége szintén nem haladhatja meg a 0,80 m³/s-ot. Emellett minden műtárgy esetében biztosítani szükséges a túlcsondulás lehetőségét annak érdekében, hogy víz csak és kizárólag a műtárgyon keresztül folyjon – ezáltal a káros kimosódások elkerülhetők. A felek megállapodtak abban is, hogy a HNPI rendelkezésre bocsátja a műtárgyak üzemeléséhez szükséges betétpallókat, valamint, hogy a TIVIZIG szakmai illetve fizikai segítséget nyújt a betétpallók beépítéséhez és adott esetben fixre történő kialakításához.

A program tényleges megvalósítása

A HNPI a bevezetésben is idézett cikkében az alábbiak szerint foglalta össze a program keretében történt fontosabb beavatkozásokat, eredményeket:

„Az együttműködés létrejötte után először az érintett műtárgyakban a hiányzó betétpallók behelyezése történt meg, amelyekkel a kívánt vízmennyiség tartható vissza a csatornáknak, így csökkentve azok vízelvezető hatását a környékbeli területekről. A betétpallózás hatására a műtárgyak környékén, a csatornáknak ugyan tovább megmaradt a víz, azonban a 2019-ben és 2020-ban tapasztalt száraz, csapadékhiányos időjárás

*Vízzel telt ér Ágota-pusztán
(fénykép: Hoffmann Károly – HNPI)*

*A műtárgyak zsiliptábláit a TIVIZIG kezeli
(fénykép: Hoffmann Károly – HNPI)*

VÍZTUDOMÁNY

következtében a vizes élőhelyek már nyár elejére, idő előtt kiszáradtak. A további vízvesztés megakadályozása érdekében a terület legdélebbi pontján található műtárgy is lezárásra került.”

„2021. január első napjaiban a terület legdélebbi pontján korábban lezárásra került műtárgy alvizén azonban magasabb vízszint volt megfigyelhető, mint a felvizen. Ez lehetőséget nyitott arra, hogy megvalósuljon az első tényleges, természetvédelmi célú vízkormányzás a területen. A HNPI és a TIVIZIG szakemberei megvizsgálva a körülményeket arra jutottak, hogy lehetőség van a műtárgy megnyitásával vizet engedni az Ágota-pusztát behálózó csatorna-rendszerbe. A műtárgy zsiliptáblája mintegy 5 napon keresztül nyitott állapotban volt, amely eredményeképpen a műtárgy felvizén a korábbihoz képest mintegy 46 centiméterrel magasabb vízszint alakult ki és a csatornában is szemmel láthatóan megnövekedett a vízmennyiség. A vízkormányzással nem csak az Ágota-pusztai vizes élőhelyek és gyepek vízháztartását sikerült javítani, hanem a környező területek belvizesedését is sikerült lassítani, illetve sikerült a belvíz befogadókat némileg tehermentesíteni, hiszen a korábbi évek hasonló időszakában általában szivattyúzás segítségével juttatták a vízfelesleget a Hortobágy-Berettyó csatornába.”

Összegzés

Napjainkban igazgatóságunk – ahogy általában a vízügyi ágazat szervezetei – gyakorlatilag napi szinten kapcsolatban van a termé-

szetvédelmi kezelők illetve a kormányhivatalokon belül működő természetvédelmi hatóságok munkatársaival. A felek közötti együttműködés nem minden esetben mentes az érdekütközésektől, hiszen a természetvédelmi és vízgazdálkodási célok teljesülése műszaki szempontból gyakran „ellentétes” beavatkozásokat igényelnek.

Igazgatóságunk a vízügyi alapfeladatok ellátásának biztosítása, jelen esetben a térség belvízbiztonságának mindenkor szem előtt tartása mellett vállalt partnerséget az Ágota-pusztán megvalósuló vízviisszatartási programban. Amennyiben az együttműködés eredményeként a program első, öt éves ciklusában teljesülnek a HNPI által megfogalmazott természetvédelmi célok, úgy a jövőben lehetőség nyílhat arra, hogy a felek felülvizsgálják a térség vízvezetését biztosító csatornahálózat vízjogi engedélyes viszonyait – ezáltal napirendre kerülhet a létesítmények vagyongazdálkodói jogának HNPI részére történő átvétele a TIVIZIG-től és Püspökladány Önkormányzatától.

Farkas Tamás

Felhasznált irodalom:

- Dunka Sándor – Fejér László – Papp Ferenc (2003): A Közép-Tiszántúl vízi története, Vízügyi Történeti Füzetek 16., Budapest.

- Elek György (2009): A Karajános-gáttól a hortobágyi vasúti hídig (Tájtörténeti áttekintés) – forrás: Zounuk - A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár Évkönyve 24., Szolnok

- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság – honlap (2021): Vízviisszatartás és vízkormányzás Ágota-pusztán – szakkikk, Debrecen

VÍZTÜKÖR

Akinek a horgászat már több mint hobbi

2021. augusztus 26-29. között rendezték meg Bulgáriában a parti pergető horgász világbajnokságot, amelyen a magyar válogatott tagjaként részt vett a TIVIZIG Hajdúszoboszlói Szakasz mérnökségének szakasz mérnök-helyettese is. A több mint 70 versenyzőt felvonultató viadalon Radácsi Gábor egyéniben a 43. helyet szerezte meg, míg a csapatversenyben a magyar válogatott 15-ből a 14. lett. A gyerekkora óta pecázó szakember pár nappal a hazatérése után beszélt élményeiről.

Mindenek előtt egy kicsit hozz képbé minket, hogy mit is takar a parti pergető módszer, amelynek a világbajnokságán elindulhattál.

Sok szakága van a horgászatnak, így világvizsgálatokat is több formában rendeznek. Egyrészt rögtön abban van különbség, hogy a horgászat békés, vagy ragadozó halakra történik. Ezt követően a pecázás mikéntje is különböző: csónakból vagy partról.

Esetünkben hagyományos pergető módszerrel történik a horgászat partról, pisztrángra és pataokban. A vízbe nem szabad bemenni, tehát csak a parti sziklákon lépdelhettünk. A pergetés során pedig folyamatosan mozgásban tartjuk a csalit. A bedobást követően rögtön tekerjük az orsót, hogy mozogjon a vízben a szerelék.

Hogy lettél a magyar válogatott tagja, miként jutottál el a világbajnokságra?

2019 óta rendezik meg itthon olyan formában az országos bajnokságot, hogy annak lebonyolítása mindenben megfelel a világbajnokság szabályrendszerének. Így abban az évben gyakorlatilag mindenki tiszta lappal indult a magyar bajnokságon. Évek óta horgászom ugyan én is pergető módszerrel, de például pisztrángra azon a 2019. évi versenyen volt szerencsém először pecázni. Több mint kilencvenen vettünk részt azon a

A magyar csapat, balról Radácsi Gábor

megmérettetésen, Hajdi Péter területi felügyelő kollégámmal, barátommal közösen utaztunk el. A selejtezőkből harminc horgász jutott tovább, amibe mindkettőnknek sikerült bejutnia. Jól ment a horgászat, a döntőben harmadik lettem, így kvalifikáltam magam a 2020. évi világbajnokságra, illetve – mint a csapat tagja – segítőként elutazhattam az az évi, franciaországi VB-re is a magyar válogatottal.

2020-ban aztán jött a világvizsgálat, és elmaradt a világbajnokság, amire kvalifikáltál. Sajnos igen. Ráadásul a 2021 tavaszára halasztott VB-t sem lehetett még megrendezni Portugáliában, mivel ott csak tavasszal ideálisak a körülmények a horgászathoz. Így végül az eredetileg jövő évi házigazda bolgárok ugrottak be erre az évre az augusztus végi időponttal, jövőre pedig mindenki reménye szerint megvalósulhat a portugáliai viadal. Az idei egyébként már a 18. VB volt ebben a szakágban. Devin nevű település közelében voltunk, a Rhodope hegységben 1090 méter magasságban. Igazi vadregényes hegyi pataokban horgászhattunk. 15 nemzet képviselte magát a viadalon, köztük

VÍZTÜKÖR

a világ élmezőnyébe tartozó olaszok, szlovákok, ukránok. Ezen országokban profi versenyzők is vannak, akik kizárólag a horgászattal foglalkoznak.

Hogy zajlik le egy ilyen verseny?

A csütörtöki ünnepélyes megnyitót követően a versenyzők először pénteken, a hivatalos edzésnapon horgászhattak a kijelölt versenypályákon. Mi már korábban kiutaztunk, igyekeztünk alaposan feltérképezni a ránk váró terepet, de pecázni csak pénteken lehetett. A versenyt a patak egy kijelölt szakaszán rendezték, amelyet négy szektorra osztottak fel. A szektorokban pedig 30 bokszt jelöltek ki. A versenyen sorsolták, hogy a 15 válogatott egy-egy versenyzője melyik szektorban horgászik és hogy a szektoron belül az egyes etapokban hányadikként foglalhatja el a horgászhelyét. Azért van szükség 30 bokszt kijelölésére, hogy ha valaki olyan helyet húz, ahol hamar elfogyanak a halak, akkor mehet az üresen álló helyekre, akár egymás után többre is. Szombaton és vasárnap mindenki négyszer-négyszer horgászik, egy horgászat ideje 45 perc, az ez alatt az idő alatt kifogott halak száma dönt. Országonként tehát négy versenyző pecázik, de a kapitányoknak lehetőségük van arra, hogy az első nap után egy versenyzőjüket lecseréljék.

Mielőtt rátérnénk a versenyre, az előzetes terepszemlén mire figyeltek?

Alapvetően arra, hogy az egyes szektorokban, bokszokban milyenek a viszonyok. Vannak csendesebb, szinte medenceszerű helyek sok hallal, míg a másik véglet a gyors vízjárású, igazán nehéz, sziklás terep. A négy szektor mind a 30 boksztát megneveztük, én még térképet is készítettem.

Edzés közben

Akkor a horgászszerencsére egy ilyen versenyen már a sorsolásnál szükség van?

Sok mindent meghatároz a rajtsorrend, hiszen ez alapján választ mindenki bokszt magának. Természetesen a már korábban említett csendes, halban gazdag helyek gyorsan elkelnek, ilyenkor marad a taktika, hogy a megmaradt helyek közül hol érdemes próbálkozni, ahonnan később rövid úton átjuthatunk üres bokszokba. A 45 perces időkeret ugyanis gyorsan leperog.

Hogyan alakult számodra a verseny? Nehéz pályát kaptál?

Az első napon az előzetesen legnehezebbnek ítélt szektorba kerültem, az itteni bokszokban próbálkozhattam mind a négy horgászaton. Nagy kövek között, zúgó vízben kellett pecázni, nem volt egyszerű. Már azt nagy eredménynek tartottam, hogy végül minden etapban fogtam halat. Ez azonban ebben a szektorban csak az utolsó helyre volt elég. Így jogosan vetődött fel az, hogy lecseréljen a kapitány a második nap előtt. Ő azonban bizalmat szavazott nekem, valamint figyelembe vette, hogy a követ-

VÍZTÜKÖR

kező világbajnokság résztvevőjeként így tudom a legtöbb versenytapasztalatot szerezni. Ez átlendített a nehézségeken. Vasárnap, bár egy fokkal könnyebb, de ugyancsak egy nehéz szektorban, az első három körben életem legjobb pisztráng horgászatát csináltam meg. Sorban 26, 13 és 19 halat fogtam. A negyedik etapra már mentálisan elfáradtam, illetve a rutintalanság is kiütközött, így ekkor semmit nem fogtam, de összességében a vasárnapal már elégedett voltam.

Edzés közben

45 perc alatt 26 pisztrángot fogni nem tűnik egyszerűnek. Igencsak szaporán kell járni a kéznek.

És volt olyan versenyző, aki 45 perc alatt 45 halat fogott, a világrekord pedig 58. De visszakanyarodva a felvetésedhez: igen, nem lehet tétovázni. Begyakorolt mozdulatokra van szükség, és ami még nagyon fontos, az az összhang a segítővel. Utóbbi vasárnap már kiváló volt. De említhetném a halak leszedését a horogról, aminek gyorsnak kell lennie, de – mivel visszaengedjük a vízbe őket – kíméletesnek is. Utóbbira nagyon figyelnek a versenybírók is, ha nem így történik, azt a halat nem számítják be az eredménybe.

Verseny közben

Ezt a fajta versenyritust mennyire tudjátok itthon megszerezni?

Nem igazán. Amelyik patakunkban tudunk is pisztrángozni, ilyen mennyiségű halra esélyünk sincs. Ezért is szoktunk Horvátországba és Csehországba utazni edzőtáborba.

A magyar válogatott a 14. lett, míg te egyéniben a 43. helyen végeztél, a második legjobb magyar versenyzőként. Milyen tapasztalatokkal tértél haza?

A teljes csapat

VÍZTÜKÖR

A legfontosabb, hogy nem vagyunk rosszabb horgászok, mint a többi nemzet pecásai, csak minél több versenyrutint kell szereznünk, ez a legfontosabb. Szerencsére az idei országos bajnokságon elért negyedik helyemmel a jövő évi VB-re is kvalifikáltam magam. Az idei tapasztalatokkal felvértezve pedig még jobb eredményre számítok majd.

Mennyi időt tudsz a horgászatra fordítani?
A szabadidőm egy jelentős részét. Gyerekkorom óta horgászom, de be kell valljam, hogy az utóbbi pár évben, amióta a versenyzés ennyire előtérbe került, a hobbi pecázásra már nem marad annyi időm, mint szeretném. A feleségem mindenben támogat a versenyzéssel kapcsolatban, de azért az ő türelmével sem szeretnék visszaélni.

Kedvenc horgászvized?

A Keleti-főcsatorna. Természetesen a Tisza és a Tisza-tó komolyabb horgászatokra alkalmas, de nekem a Keleti az igazi már gyerekkorom óta, ráadásul a horgászat szempontjából nehéz vízfolyásról van szó.

A Keleti-főcsatorna a munkád szerves része is, hiszen az üzemeltetése, fenntartása a Hajdúszoboszlói Szakasz mérnökség feladata. Gondoltad volna, hogy egyszer majd dolgozni fogsz a Keletivel?

Nem. Frissen végzett gépészmérnökként először egy konzervgyárban, majd egy mezőgazdasági cégnél dolgoztam, majd 2003. augusztus 8-án kerültem a TIVIZIG Hajdúszoboszlói Szakasz mérnökségére gépészeti vezetőnek. Minden egyéb feladatunk mellett a Keleti-főcsatorna önmagában is jelentős munkával jár, hiszen például az öntözéshez kapcsolódó munkánk is a KFCS-vel kezdődik. Mindemellett 1700 bérlemény van a főcsatorna partján, víkendház tulajdonosokkal, horgászokkal. Sok tehát a feladat, de szívesen foglalkozom vele.

Az, hogy a vízügynél dolgozol, közben horgász is vagy, mennyire segít a munkádban? Hiszen a két oldalnak sokszor nem egyezik az érdeke.

Nemcsak hogy horgászom, de Hajdú-Bihar megyei Horgász Szervezetek Szövetségében intézőbizottsági tag vagyok. Így aztán úgy gondolom, hogy a két szervezet együttműködésében tudok segíteni. Egyébként szerintem zökkenőmentes is a közös munka.

Úgy tűnik a te munkavégzésed is, hiszen a közelmúltban, a Nemzetközi Duna Nap alkalmából főigazgatói elismerő oklevelet vehettél át. Gratulálok.

Köszönöm. Örültem az elismerésnek, ez egy fontos visszacsatolás arról, hogy jól végzem a munkám, ami persze a munkatársaim segítségével nem működne.

Még egy gondolat erejéig kanyarodjunk vissza beszélgetésünk apropójához. Idén Bulgáriában voltál a világbajnokságon, talval segítőként Franciaországban. Volt idő megismerni a környéket?

Sajnos ilyenre nincs időnk. Ahogy említettem is, hiába utazunk ki hamarabb a versenyre, az időnkét elviszi a felkészülés. Úgyhogy az autópályákon és a versenyhelyszíneken kívül mást nem nagyon láttam a két országból. Persze utóbbiak is mesésépek.

Azért nyugtass meg, hogy pisztrángot ettetek.

Természetesen ettünk, de szigorúan csak a verseny után. Nehogy a pisztrángok szelleme elvigye a horgászszerecsénket.

További képek a versenyről:

<https://www.facebook.com/18th-World-Fishing-Championship-Carnivorous-Artificial-Bait-105537615101361>

BÚCSÚZUNK

EKE IMRE BÉLA

1964. 08. 21. – 2021. 08. 11.

Eke Imre Béla Szeghalom településen született. Géplakatos szakképzettségét 1981. július 29-én szerezte a Békéscsabai Szakmunkásképző Intézetben. Kezdő munkahelye a Csepeli Autógyár 4 sz. üzemegységében volt, ahol munka mellett 1984. júniusában sikeresen leérettségizett.

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatósághoz 1987. február 1-én került. A Kődombszigeti szivattyútelepen mint szivattyútelepi gépész látta el feladatát. Beosztásához kapcsolódóan 1988-ban megszerezte a szivattyútelepi gépkezelő képesítést. A szivattyútelep főgépésze 2003. évben nyugállományba vonult, így Ő vette át a telephely üzemelési, fenntartási munkáinak irányítását és aktívan részt vett azok végzésében is. Feladatait mindig nagy szorgalommal, lelkiismeretesen és kitartással végezte. A belvízi védekezésekben, a számára előírt továbbképzéseken részt vett. Munkatársaival jó kapcsolatot ápolt. Mindig lehetett rá számítani. Munkája elismeréseként a Belügyminisztérium 2014-ben tárgyjutalomban részesítette.

2021. 08. 11-én tragikus hirtelenséggel hunyt el. Maga után nagy úrt hagyott családjában és munkahelyén egyaránt. Fájó szívvel emlékeznek rád munkatársaid, Isten nyugosztaljon Imre!

a Berettyóújfalui Szakasz mérnökségi kollégák

Közösségi szemétygyűjtéshez csatlakoztak a TIVIZIG dolgozói

A Keleti-főcsatorna nagyhegyesi szakaszának bérközi szervezetek tavasszal közösségi munkát a közvetlen környezetükben. Ennek során összegyűjtötték az illegális hulladékot, a kidőlt fákat, illetve kivágták a cserjéket. A faanyag aprításához kértek segítséget a Hajdúszoboszlói Szakasz mérnökség munkatársaiktól. Mivel az igazgatóság kezelésében lévő terület karbantartása, környezetünk megóvása közös célunk, így a munkálatokhoz a szükséges eszközöket és a megfelelő szakmai segítséget biztosítottuk a kezdeményezéshez. A közös munka eredményeként csaknem egy négyzetkilométeres terület tisztult meg a Keleti-főcsatorna nagyhegyesi bérleményeinek közelében.

A bérközi közössége és a szakasz mérnökség megállapodott a további kölcsönös segítségnyújtásról, a jó kapcsolat fenntartásáról.

HATÁRAINKON TÚL

Magyar – román interkalibrációs mérés

A 196/2004. (VI. 21.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és Románia Kormánya között a határvizek védelme és fenntartható hasznosítása céljából folytatandó együttműködésről szóló Egyezmény előírásainak megfelelően 2021-ben ismét interkalibrációs vízhozam mérésre került sor a Berettyón az országhatár román és magyar oldalán is 2021. szeptember 6-7-én. (2020-ban a SARS CoV járvány miatt a közös mérés elmaradt.) A közös mérésen hivatalosan mindkét oldalról 4-4 fő vett részt, de a határ saját oldalán mindkét fél bevonta az előkészítésbe és a mérésbe a helyi szakembereket is.

A közös munka célja az államközi megállapodás alapján szolgáltatott adatok megfelelőségének kölcsönös igazolása, a mérési módszerektől, a végrehajtásától kezdve az adatok feldolgozásáig. A közös mérés végrehajtása során a két fél mérései közötti különbség jóval az elfogadhatósági küszöbérték alatt volt.

A találkozó során lehetőség nyílt a mérések végrehajtását közvetlenül ellátó munkatársak számára is a tapasztalatok megvitatására, kölcsönös eszmecserére.

Hajdu Géza

EGY KIS TÖRTÉNELEM

175 éve kezdődött a Tisza szabályozása

1846. augusztus 27-én kezdődtek meg a Tisza szabályozási munkái Tiszadob közelében, ahol ez első ünnepélyes kapavágást, a munkálatok elindításának szorgalmazója, gróf Széchenyi István végezte el.

Egy a tiszai mérnökök által végzett felmérés szerint 1833-ra 853 olyan település vált veszélyeztetetté a folyó mellett, amelyek túlnyomó része korábban árvízmentes magaslaton épült. Magyarország mai területének több mint 13 százalékát borította állandóan vagy időszakosan a Tisza és mellékfolyóinak vize. Az 1838-as pesti árvíz hatására született meg az 1840. évi törvény a "Duna és egyéb folyók szabályozásáról". A felmérések után 1846 márciusában mutatta be a helytartótanácsnak Vásárhelyi Pál, a Vízi és Építészeti Főigazgatóság első hajózási mérnöke "A Tisza folyó általános szabályozása" című tervét. A koncepció szerint a feladat kettős: az árvizek megfékezése, valamint a hajózás könnyítése. Mindezt a víz minél gyorsabb elvezetésével a Kárpát-medencéből, a folyó esésének növelésével, a kanyarok átvágásával és töltések építésével kívánta elérni. A kivitelezést azonban már nem élhette meg Vásárhelyi, a munkák megkezdése előtt, egy a munkálatokról zajló vita során szívrohamot kapott és elhunyt.

A munka a forradalom, és a szabadságarc ideje alatt megtorpant, és az építkezéseket ezután is számos nehézség akadályozta. Már 1853-ban és 1855-ben is rekordmértű árhullám támadta meg a gátakat, 1863-ban az évszázad legnagyobb aszálya, majd 1876-ban újabb óriási árvíz nehezítette meg az életet az Alföldön.

1885-ben a vízjogi törvény létrehozásával új fejezet kezdődött. Az Országos Vízépítészeti és Talajjavító Hivatal vezetőjévé Kvassay Jenőt nevezték ki, aki a rendezésre kétlépcsős programot dolgozott ki. A felülvizsgálatra annál is inkább szükség volt, mivel ad-

Lányi Sámuel felvonulása segédeivel geodeziai szintező munkálatokra

digra már számos, előre nem sejtett probléma is felmerült. A töltéseket például helyenként, spórolva a földmunkákkal, elégtelenül építették, illetve birtokhatárok miatt, a minél nagyobb termőterület elérése érdekében módosították az eredeti védvonalakat, szűkebbre méretezték a töltésközöket. A kanyarulatok átvágásai sem az elképzelések szerint sikerültek. Az alapelv ugyanis az volt, hogy a vezérárkok megásása után a folyó magának vájja ki a medret, ám például a Tokaj és Csongrád közti szakaszon az első öt évben az átvágásoknak csak 15 százaléka fejlődött anyamederré. Kvassay terve szerint az első 12 évben a már korábban megkezdett munkákat fejezték be. Így 1905-re a Tisza árvízi szabályozása lényegében véget ért. A fejlesztési és rekonstrukciós munkák azonban még napjainkban is zajlanak folyó mentén.

A Tisza hossza a munkálatok előtt 1419 km volt. A szabályozás eredményeként a folyó új hossza 962 km lett, született 136 km új, épített meder, valamint 589 km holtág. A folyó esése a kilométerenként 3,7 cm-ről 6 cm-re növekedett. A szabályozás előtt mintegy két hónap alatt ért le az ár a Szamostól Szegedig, ma mindehhez 1-2 hét elegendő. A hajózható hossz ma 780 km.

Egy kis történelem

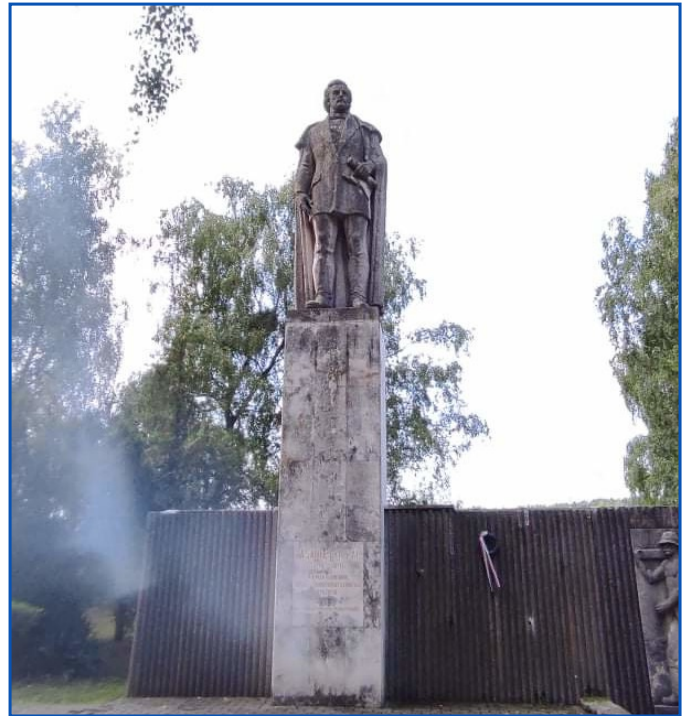
Alsószabolcsi Tiszai Ármentesítő Társulat árterének átnézet térképe

Egy kis történelem

Ott, ahol 1846-ban megkezdődtek a Tisza-völgy vízrendezési munkálatai, Tiszadob határában az Országos Vízügyi Hivatal 1969-ben megépíttette a Vásárhelyi emlékművet, amely a szabályozásban részt vett mérnököknek és kubikusoknak állít emléket. A monumentális Vásárhelyi-szobor, illetve a mellvéden lévő dombormű, amely a szabályozási munkamozzanatokat ábrázolja, Grantner Jenő szobrász alkotása. Az emlékművet 1969. augusztus 31-én avatta fel Dégen Imre államtitkár, az Országos Vízügyi Hivatal elnöke, a következő szavakkal: „Hirdesse ez az emlékmű az emberi akarás és alkotás nagyságát, népünk háláját és tiszteletét a nagy tudós és sok tízezernyi kubikos iránt, akik véghez vitték az elgondolást.” (forrás: Kelet-Magyarország 1969. szeptember 2.) A Vásárhelyi emlékművet az évforduló alkalmából igazgatóságunk megszépítette: nagynyomású mosóval az emlékmű felületeit megtisztítottuk, a feliratokat felújítottuk.

Az urkomi magaslaton, a Tisza-szabályozása kapcsán 1969-re Vásárhelyié már a harmadik emlékmű volt. Andrassy Gyula emlékművét, a gróf érdemei elismeréséül 1909-ben állíttatta az Ármentesítő Társulat. A szemcsés homokkőből emelt, három oszlopos, nagy teherbírású tömör oszlop, Sárkány István alkotásán, a három emberi kar: Széchenyi István, Vásárhelyi Pál és Andrassy Gyula emlékét jelképezi. Egy vörösréz gömböt, a Földünket tartják kezükben.

Andrassy gróf birtokán egy másik gróf, Széchenyi István végezte el az első kapavágást, ezért kapta a bal parti gát a „Széchenyi-gát” nevet. A nagy mű elindítójának, a legnagyobb magyarnak tisztelegve 1865-ben az Alsó-Szabolcsi Tiszaszabályozó Társulat kezdeményezésére avatták fel Gerenday Antal homokkőből készített obeliszkjét. A három emlékmű ma is megtekinthető Tiszadob közelében, a Tisza bal partján.

TANULUNK

Képzések a vízgazdálkodás területéről

Az elmúlt időszakban két nagy létszámú képzés is lezajlott igazgatóságunkon. Augusztus 3-án a „Kiemelt vízgazdálkodási feladatok a TIVIZIG működési területén”, míg szeptember 8-án a „Vízgazdálkodás alapjai és a vízrajz szerepe a vízgazdálkodásban” címmel tartottunk belső továbbképzési programot. Ezek keretében egyebek mellett szó esett a vízgyűjtő-gazdálkodás alapjairól, a vízkészletek rendelkezésre állásáról, a fel-

szín alatti vízkészletekről, az igazgatóság területén zajló fejlesztésekről is.

A továbbképzéseket az alap- és középfokú végzettséget igénylő munkakört betöltő közalkalmazottak számára szerveztük, az előadásokat igazgatósági dolgozók tartották. Az egyszerre öt helyszínen megtartott képzéseken augusztus 3-án 204-en, míg szeptember 8-án 136-an vettek részt.

SZEMÉLYI HÍREK

Az elmúlt időszakban igazgatóságunkra érkezett és távozott munkavállalók:

Belépők:

Czeglédi Zoltán vízépítőipari szakmunkás *Műszaki Biztonsági Szolgálat*

Katona József szerelőipari szakmunkás *Polgári Szakaszmnökség*

Balogh Efraim közfoglalkoztatási ügyintéző *Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési O.*

Papp Zoltán gát- és csatornaőr *Hajdúszoboszlói Szakaszmnökség*

Sike Viktor vízépítőipari szakmunkás *Műszaki Biztonsági Szolgálat*

Papp István vízhasznosítási referens *Vízrendezési és Öntözési Osztály*

Kilépők:

Komlósi Sándor vízépítőipari szakmunkás *Műszaki Biztonsági Szolgálat*

Horvát Attila vízépítőipari szakmunkás *Műszaki Biztonsági Szolgálat*

Tamók Roland vízhasznosítási referens *Vízrendezési és Öntözési Osztály*

Andrási Nikolett vízhasznosítási referens *Hajdúszoboszlói Szakaszmnökség*

Sápi Zoltán területi műszaki referens *Hajdúszoboszlói Szakaszmnökség*

Holb Szabolcs vízhasznosítási referens *Hajdúszoboszlói Szakaszmnökség*

Berencsi Antal vízilétesítmény üzemeltető *Hajdúszoboszlói Szakaszmnökség*